

1 MAART 1920.

AFLEVERING 11.

NADruk VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en JAC. P. THIJSSE.

REDACTIE

J. HEIMANS, AMSTERDAM.

JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE:

JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATIE:

2e OOSTERPAKSTRAAT 223, AMSTERDAM

Prijs per Jaar / 6.50.

MEREL ONDERZOEK.

ZOO ongeveer 50 jaren geleden vestigde zich in ons land de Merel vrij plotseling als standvogel. Hij bleef den winter bij ons over. Tot voor korten tijd deed hij dat uitsluitend bij onze woningen, in dorpen en zelfs in 't midden van onze groote steden, waar soms een complex van allerlei kleine tuintjes in zijn nooddrift moet voorzien.

Speciaal Hollandsch is het verschijnsel allerminst. Het gebeurt stellig in een groot deel van West-Europa. Duitsche ornithologen meenen, dat het reeds 70 jaar oud is. Welnu, ik wil gaarne veronderstellen, dat ze het beter weten dan ik. Het doet er niet veel toe. Het feit, dat de Merel in een zeer groot gebied standvogel wordt en daarin overal dezelfde nieuwe vegetatie kiest — n.l. die, welke onze woningen omgeeft — is van buitengewone ornithologische en ook biologische beteekenis.

Met dit verschijnsel gaan *eenige* andere gepaard. Een daarvan is het vroege van de broedperiode. Er bestaat — ik heb daar reeds meermalen op gewezen — een verschil in den aanvang van de broedperiode van de „huis-“ en „buitenmerels“ dat *veel* grooter is dan van talrijke verschillende soorten onderling.

'kHeb dezer dagen mijn aantekeningen eens alle geraadpleegd en dat verschil benaderd.

Een zeer uitgebreid onderzoek is in deze zaak dringend gewenscht en ik zou het een *daad* achten, als de Nederlandsche ornithologie grondige bestudeering van dit verschijnsel eens ging aanvatten.

Wat bedoel ik? Ik wil een begin van organisatie van den velen arbeid, die door onze vogelliefhebbers zonder of althans bijna zonder resultaat wordt verricht.

Ontzettend veel waarnemingen gaan waardeloos verloren, die — verzameld — belangrijk materiaal zouden kunnen opleveren. Deze verzameling ligt nu voorloopig in mijn bedoelen. En om nu maar niet van alles door elkaar te halen, meen ik te moeten beginnen met het onderzoek, dat ik hierboven aangaf. Ieder onderzoeker of waarnemer blijft aan zijn eigen werk, maar hij helpt in Maart en April mee aan een algemeene taak, besteedt een deel van zijn tijd aan het Merelonderzoek. Lukt het plan, dan kunnen we nieuwe wegen inslaan, en zal ik het werk gaarne aan de daarvoor aangewezen vereeniging(en) overdragen.

Waar gaat het om? Om drie dingen. 1°. Om te weten wanneer in 1920 het eerste ei van de „huismerel”; 2°. wanneer dat van de „buitenmerel” wordt gelegd en 3°. om het aantal eieren van het volle legsel. ¹⁾

Het vinden van het eerste ei van de buitenmerel is niet moeilijk. Omstreeks 6 April — althans voor Wageningen — vinden we de nesten in aanbouw en na 3 of 4 dagen, soms later, de eerste eieren.

Veel Merels beginnen ongeveer op denzelfden dag. Elken dag wordt één ei gelegd — zelden anders — gewoonlijk in de morgenuren. Vindt men dus op 11 April, 'smiddags een nest met 4 eieren, dan is het eerste ei van 8 April. Men moet dan den volgenden dag zich vergewissen of er nog een vijfde kan zijn bijgekomen. Is dat niet het geval, dan bestaat de mogelijkheid dat de vogel reeds eenige dagen broedt, tenzij men op 7 April het nest nog leeg vond. Ieder begrijpt nu, dat in dit geval het uitkomen van de jongen moet worden afgewacht. De broedtijd van de Merel is 17 dagen. Gaat dan het nest verloren, dan is daarmee ook de waarneming waardeloos geworden. Vindt men echter de vernielde eieren, dan kan men die aan mij opzenden, en kan desnoods de dag van het eerste ei nog vrij goed worden benaderd.

In zoo'n geval geve men de data van alle waarnemingen nauwkeurig op.

Moeilijker is het den datum van het eerste ei van de „huismerel” uit te vinden. Hiertoe moeten onze kennissen tot medewerking worden aangespoord. We moeten van hen vragen ons direct te willen waarschuwen als ze een Merelnest in hun tuin hebben gevonden. Opletten vanaf 10 à 18 Maart.

Nu is het niet *noodig* van de huismerels *het* eerste ei te weten. Wanneer we dat van de buitenmerel maar nauwkeurig weten, zijn we al een heel eind

¹⁾ Huismerel zullen we een vogel noemen, als een nest hoogstens 20 à 30 M. van een woning verwijderd ligt; buitenmerel als in wijde omtrek van zijn nest geen huis te zien is.

op den goeden weg. Want hun *juisten* datum vergelijkende met den *twijfelachtigen* van de huismerel, kunnen we toch in alle geval berekenen hoeveel de huismerel op *zijn minst* vroeger was dan die in bosch of wei.

Merels van twijfelachtige domicilie moeten worden uitgesloten en dat is niet erg; er zijn genoeg niet-twijfelachtige gevallen. Zoo mogelijk geve men meerdere data en toelichtingen b.v. van die welke op de eerste Merel volgde. Hoe meer hoe beter, mits volledig juist. ¹⁾

Wie slechts één van de twee of drie waarnemingen kan berichten, verzuime dat niet, misschien heeft hij nog waarde; b.v. die van het aantal eieren. En nu mag ik wenschen, dat ieder tot het slagen van dit algemeen Nederlandsche onderzoek wil meehelpen. 'k Wend me niet alleen tot beroeps-ornithologen, maar vooral tot het groote ja zeer groote aantal amateurs, ik versmaad hunne hulp allermint, ja, het zijn juist zij, die den omvang van het materiaal tot de zoo gewenschte hoogte kunnen opvoeren. Ik neem de verwerking van dat materiaal op me, desgewenscht met medewerking van degenen, die daartoe lust gevoelen, en stel het gaarne tot ieders beschikking.

Men vreeze vooral niet voor het inzenden van foutieve waarnemingen. Mocht dat onverhoopt gebeuren — wien overkomt het niet? — dan beloof ik niettemin mijn waardeering voor de goede bedoeling.

Het onderzoek, dat ik hierbij in veler medewerking aanbeveel, zal blijken voor de ornithologie van buitengewoon belang te zijn. Zoo spoedig mogelijk zal ik er verslag van geven in dit Tijdschrift.

Wageningen.

G. WOLDA.

¹⁾ De inzenders geven nauwkeurig hun adres op.

VAN ARISTOTELES TOT PASTEUR.

VII. Jan Swammerdam (12 Febr. 1637—17 Febr. 1680).

acob Dirkz is geboren in het dorp Swammerdamme, gelegen tusschen Leyden en Wourden, aan den Rhyn in Holland. Als dese naderhand sig te Amsterdam med de Houtkoperij erneerde, is hij genoemd na zijn geboorteplaats. Terwijl hij woonde te Amsterdam, wierd hem aldaar geboren een Soon, op de laatste Januarius 1606, die genoemd is Jan Jacobz Swammerdam. Hij heeft gehouden in die stad een Aptekerswinkel. En, by die gelegenheid, sijnde bysonder lievhebber der saken die door de Nature werden voortgebracht, en te gelijk groot kender der selve, heeft hij in volle vijftig jaren, med bestendige naarstigheyd, sig verkregen een seer rijke te samensameling van dese schatten". Velen wilden deze verzameling koopen: „Maar niemand heeft het konnen verkrijgen: omdat de eygenaar [daar voor niet minder wilde, dan sestig duysend gulden; dog, naa